

عنوان مقاله:

گونه ها و زمینه های کاربرد زیرزمین در معماری و شهرسازی ایران (علمی-پژوهشی)

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات ایرانی، دوره 22، شماره 43 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 38

نویسنده:

اصغر مولائی - گروه معماری و شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اسلامی تبریز

خلاصه مقاله:

چکیده زیرزمین یکی از فضاهای رایج در بناهاست که از گذشته های دور تا کنون مورد استفاده بوده است. فضاهای زیرزمینی در دوره های گذشته و معماری و شهرسازی سنتی در اشکال و مقیاس ها و زمینه های گوناگون استفاده می شده اند. به طوری که بسیاری از این فضاها و تجارب احداث آن ها کماکان مورد استفاده می باشد. هدف این مقاله، بررسی زمینه ها، گونه ها و نحوه کاربرد فضاهای زیرزمینی در دوره های گذشته و معماری سنتی ایران است که در این راستا، مهمترین پرسش این مقاله عبارت است از این که «گونه های مختلف فضاها و سکونت گاه های زیرزمینی در تجارب معماری و شهرسازی سنتی ایرانی کدامند؟» روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش، روش تحقیق تاریخی-تحلیلی با رویکرد کیفی است که با شیوه های مطالعه اسنادی، کتابخانه ای و بررسی نمونه های موردی است. حفاری زمین، تپه ها و کوه ها و پناه بردن به زیرزمین علاوه بر حفاظت کاربران و اموال آن ها، باعث ایجاد فضاهایی ماندگار در طول تاریخ گردیده است. این فضاها به دلیل منحصر به فرد بودن از نظر فرم و منظر بیرونی و درونی از جذابیت و خاطره انگیزی بالایی بویژه برای گردشگران و غیرساکنان برخوردارند. توجه به ویژگی های مثبت این فضاها بویژه در روستاها می تواند در حفظ هویت بومی آن ها نقش موثری ایفا نماید. نتایج پژوهش حاکی از آن است که زیرزمین از گذشته در زمینه های گوناگون سکونتی، انباری، پناهگاه، نگهداری حیوانات به کار برده می شد. همچنین، علت به کارگیری این فضاها اغلب دلایل امنیتی، اقلیمی و الزامات محیطی بویژه شیب تند زمین بوده است. زیرزمین به دلیل پناه گرفتن در دل زمین در گرما و سرمای سخت دارای دمای هوایی معتدلی است که مزیتی بزرگ برای استفاده انسان و متعلقاتش در اقلیم گرم و مرطوب (شوادان در شهرهای دزفول و شوشتر) و گرم و خشک و سرد کوهستانی به شمار می آید. زیرزمین دارای دو گونه اصلی سکونتگاه های زیرزمینی و فضاهای زیرزمینی است. سکونتگاه های زیرزمینی هم در دو نوع سکونتگاه های مسطح زیرزمینی مانند شهر زیرزمینی اوبی و سکونتگاه های صخره ای زیرزمینی مانند میمند است. همچنین، فضاهای زیرزمینی دارای انواع فضاهای گودال باغچه، قنات، شوادان، زاغه و انباری است.

کلمات کلیدی:

واژه های کلیدی: فضای زیرزمینی، گونه شناسی، شهر زیرزمینی، معماری و شهرسازی سنتی، اقلیم

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1882804>

